

4.

**DRUŠŤVENE MREŽE
I DIGITALNA
BEZBEDNOST**

IZVORI

Priručnici:

The Expert Respect Healthy Relationships Toolkit

Zašto i kako o temi rodno zasnovanog nasilja u školskom programu u srednjim školama

Veb-sajt:

<https://toolkit.sharecert.rs/sr/>

Članak:

Cyber Dating Violence during COVID-19

Blog:

The Empowering Internet Safety Guide for Women

Konkretni koraci za zaštitu naloga na društvenim mrežama

Video:

Nadzor preko telefona

Podsticaj za razgovor: FEJSBUK I INSTAGRAM U RALJAMA LJUBOMORE

Da li gledate profile bivših ljubavi i otkud ta opsesija? Opsesivno ponašanje može da se otrgne kontroli kad skoro svi imamo kompjuter u džepu i neograničen pristup društvenim mrežama. Ali kako možemo da sprečimo da se izgubimo u nekontrolisanoj, kompulzivnoj i posvećenoj misiji posmatranja drugih?

Predlog pitanja za diskusiju:

Šta mislite o tome što neke osobe skoro po ceo dan kontrolišu i prate svoje partnere/partnerke (gde idu, šta rade, s kim provode vreme...)?

Na koje sve načine je takvo ponašanje štetno za osobu koja je kontrolisana/pračena – šta sve može biti posledica kontrole i praćenja?

Da li je takvo ponašanje štetno i za onoga ko ga primenjuje? Na koje sve načine?

Da li je takvo ponašanje kažnjivo u Srbiji?

Kakvo je vaše iskustvo, da li je ova pojava česta? Da li je češća kod momaka u kontroli devojaka, ili obrnuto?

Da li su iste posledice praćenja/kontrole za devojke i za momke? Ako nisu, u čemu je razlika?

Kako internet i društvene mreže olakšavaju kontrolu i praćenje druge osobe?

Imate li takva iskustva? Da li znate druge mlade ljude koji ih imaju?

Šta bi trebalo uraditi u slučaju da ste žrtva digitalnog proganjanja?

VIDEO-PRILOG

Nadzor preko telefona

Ovaj video pokazuje kako je lako pratiti (nadzirati, špijunirati) sve aktivnosti, kretanja i korespondenciju preko telefonskih uređaja. Podaci pokazuju da je na taj način lako ugrozi sigurnost devojaka (žena) koje su žrtve nasilja (praćenja i proganjanja). Ovaj video-prilog je odlična ilustracija kako rade programi za „nadzor“, a može biti podsticaj za razgovor o rodno zasnovanom nasilju, digitalnom nasilju i zloupotrebi tehnologija u svrhu prinudne kontrole i zlostavljanja. Softver za nadzor omogućava potpun pristup nečujem telefonu, prikazuje privatne poruke, GPS lokaciju, pa čak daje i mogućnost da se osoba vidi i čuje putem kamera i mikrofona. Ova se tehnologija prodaje mreži kao kompleti za „nagledanje roditelja i zaposlenih“ i njena upotreba porasla je za najmanje 37% u poslednjih godinu dana. Joe Tidi (Joe Tidy), BBC-jev izveštač o digitalnoj sigurnosti, dopustio je kolegici da dvadanašpijunira njegov telefon, kako bi pokazao koliko je to lako sprovesti.

ALATI ZA DIGITALNU BEZBEDNOST

<https://toolkit.sharecert.rs/sr/>

SHARE Fondacija je razvila Alate za digitalnu bezbednost – otvorenu platformu koja ti na jednom mestu daje uputstva i moguća rešenja problema sa radom sajtova, aplikacija ili uređaja, omogućava da naučiš nešto više o dobrim praksama zaštite informacionih sistema i digitalnih dobara i pruža savet ukoliko si žrtva nasilja ili uznemiravanja posredstvom tehnologije.

Podsticaj za razgovor: DIGITALNO DEJTING NASILJE TOKOM PANDEMIJE COVID-19

Cyber Dating Violence during COVID-19

Imajući u vidu da kontekst pandemije podrazumeva manje socijalnih kontakata uživo i intenzivnije korišćenje društvenih mreža, dolazi i do promena u međuljudskim odnosima koji se sve više pomeraju u digitalni prostor. Frekventnija upotreba interneta sa sobom nosi i veće rizike za izloženost digitalnom nasilju. Članak može poslužiti za informisanje i razgovor sa učenicima/ama o tome koja sve ponašanja spadaju u digitalno dejting nasilje, kakve posledice ono može imati – kako po žrtvu tako i nasilnika (budući da je kažnjivo), a takođe se može razgovarati o tome na koji način se zaštititi i šta učiniti ukoliko smo mi ili neko nama blizak izloženi ovoj vrsti nasilja.

Radionica:

PONAŠANJE NA MREŽI, ŠTA POSTOVATI I KAKO OSTATI BEZBEDNA

U priručniku *The Expert Respect Healthy Relationships Toolkit* je dat predlog za radionicu: fokus je na ponašanju na društvenim mrežama; u prvom delu razgovara se o sadržajima koje učenici/e dele na društvenim mrežama: šta postuju, kakve fotografije i videe, koga prate, s kim su u komunikaciji, kako oni komentarišu a kakve komentare dobijaju.

Planiranje kampanje: u poslednjem segmentu radionice planirano je pravljenje kampanje koja bi mogla biti usmerena samo na sigurnost devojaka na društvenim mrežama. Princip organizovanja kampanje može da se koristi i prilikom obrada nastavnih jedinica iz građanskog vaspitanja (možda Odnosi u grupi i zajednici; Planiranje i izvođenje akcije; Planiranje konkretne akcije...). kampanja bi mogla da se osmisli i pusti ciljano za obeležavanje 8. marta ili Međunarodnog dana borbe protiv femicida ili Dana sećanja na žene žrtve nasillja.

Redovna nastava:

NASTAVNA JEDINICA IZ RAČUNARSTVA I INFORMATIKE

Na času Računarstva i informatike na kome se po redovnom nastavnom planu i programu obrađuje nastavna jedinica **Društvene mreže i njihovo korišćenje**, uz pomoć smernica datih u priručniku *Zašto i kako o temi rodno zasnovanog nasillja u školskom programu u srednjim školama*, razgovarati o bezbednosti na društvenim mrežama.

Sve gore navedene priloge moguće je koristiti pri obradi ove, ali i drugih nastavnih jedinica, kao vrstu ilustracije odnosno primera.